

Id-Devozzjoni u l-Festa tas-Salib Imqaddes fil-Belt Valletta

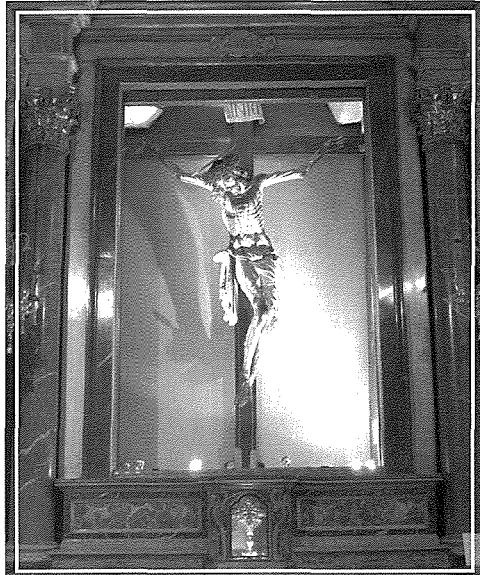
Christian Pace

Arbor decor(a) et fulgida,
Ornata Regis purpura,
Electa digno stipite
Tam sancta membra tangere.

It-Twaqqif tal-Fratellanza tas-S.S.

Kurċifiss fil-Belt Valletta

Sa mill-bidu tal-bini tal-Knisja ta' Santa Marija ta' Ĝesù jew kif inhi magħrufa bhala *Ta' Ĝiežu*, fil-Belt Valletta, l-artali kollha tal-knisja maż-żmien ġew iddedikati lil qaddisin differenti ħlief l-artali tal-Kurċifiss u dak tad-Duluri. Dawn iż-żewġ artali minn dejjem qanqlu devozzjoni kbira lejn il-Passjoni ta' Sidna Ĝesù Kristu. Xhieda ta' din id-devozzjoni hija n-numru ta' nies li kull nhar ta' Ġimgħa kienu jitkolbu u joffru quddies quddiem ix-xbieha ta' Ĝesù Kurċifiss li tinsab f'dil-Kappella. Dan wassal biex mill-1636 beda jkun hemm numru kbir ta' quddies imħolli b'legat, bil-ghan li jitqaddes fuq dan l-artal. Din id-devozzjoni wasslet biex bosta nies għonja flimkien ma' professjonisti mill-Belt, f'isem bosta devoti, jitkolbu li jingħaqdu fi fratellanza biex tkompli titkattar din id-devozzjoni. Dan wassal biex fl-1646 twaqqfet il-Confraternità del SS. Crocifisso e Passione di N.S. Gesù Cristo.

Sa mill-bidu, il-fratellanza kienet tobbliga b'regolamenti lill-imseħbin li juru bil-fatti il-qima tagħhom lejn Kristu Msallab, u mħeġġin b'dawn is-sentimenti, il-fratelli ngħaqdu mal-fratellanza ta' San Marċell ta' Ruma biex b'hekk setgħu jakkwistaw l-istess privileġgi tagħha. Dan wassal biex fl-1646, il-Patrijet Frangiskani cedew il-kappella ta' Ĝesù Kurċifiss lil dil-fratellanza gdida. Il-fratellanza, min-naħha tagħha, kellha l-obbligu li tieħu ħsieb kif jixraq dil-kappella fejn tinżamm u jżejnuha bil-ħtiġiġiet kollha għall-qima tad-devoti.

Id-Devozzjoni lejn il-Kurċifiss Mirakoluż

Hekk kif dal-Kurċifiss tqiegħed f'kappella fil-knisja ta' Ĝiežu, qanqal mewġa ta' kommozzjoni fost l-abitanti tal-Belt. Xhieda ta' din huma l-pellegrinaġġi, it-talb speċjali f'xi diżastru nazzjonali u t-talb għall-ghajnejha fl-inkwiet tal-ħajja ta' kuljum. Dan wassal biex din l-opra t'arti tinbidel f'waħda ta' fidi, u kien bir-raġun li beda jisseqja ġu *mirakoluż* mill-ewwel mumenti li deher fl-istorja relgjuża ta' paxiż. Id-devozzjoni kif ukoll il-perfezzjoni artistika ta' dal-Kurċifiss, kienu l-bidu ta' ġrajja soprannaturali li ntrabtet

mieghu. Bi twemmin, id-devoti emmnu li l-opra perfetta artistika tal-Kurċifiss ma setghet qatt titwettaq mingħajr għajnuna Divina. Kien għalhekk li minn ġenerazzjoni għall-oħra baqgħet tingħad il-ġraja ta' kif ir-ras ta' dal-Kurċifiss kienet issawret mill-angli.

L-origini tal-Kurċifiss

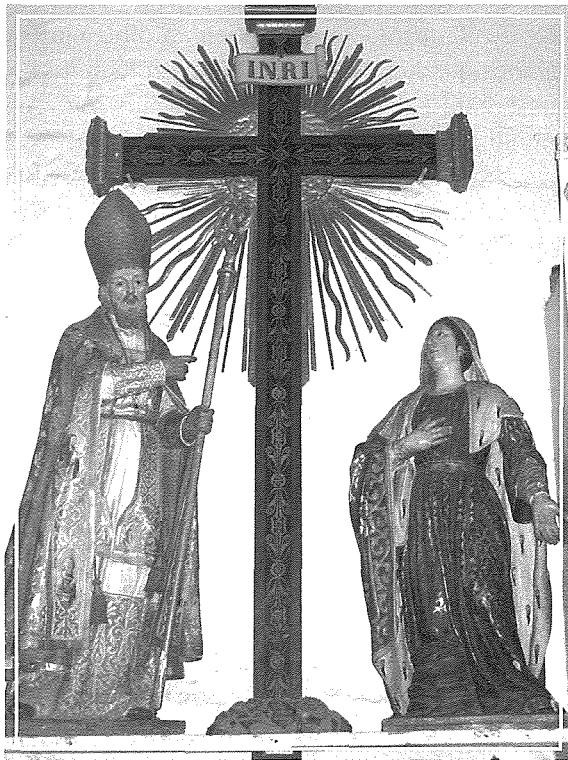
Dal-Kurċifiss dejjem kien miżimum b'xogħol ta' Frate Umile Pintorno minn Petralia (Provinċja ta' Palermo), li kien magħruf għall-ħajja ta' qdusija li kien jgħix. Interessanti x-xebħ tal-istatwa tal-*Ecce Homo* tal-istess konfraternită, mal-Kurċifiss Mirakoluz li ġie identifikat waqt ir-restawr fl-2008. Dan wassal biex tisahħha l-ipoteżi li dan l-*Ecce Homo* jista' jkun xogħol Frate Umile. Fi żvilupp iktar riċenti li sar minn Patri Gorg Aquilina OFM, intsa illi l-kummissjoni tal-Kurċifiss Mirakoluz ingħatat lil Frate Innocenzo, skultur li kien jaħdem fl-istess kunvent ma' Frate Umile. Id-dokument ikompli jgħid li l-Kurċifiss thallas minn Fra Marco Rosset, qassis fil-knisja Konventwali ta' San Ģwann bil-kundizzjoni li jibqa' dejjem fil-knisja ta' Ĝiežu.

Il-Festa tal-Ēżaltazzjoni tas-Salib

Sa mill-bidu tat-twaqqif tal-Fratellanza tas-S.S. Kurċifiss fil-Belt Valletta, il-fratellanza dejjem kellha r-responsabbiltà li torganizza l-purċissljonijet stazzjonali tal-passjoni matul il-Ġimgħat tar-Randan, il-purċissljoni tal-Ġimgħa l-Kbira, kif ukoll il-purċissljoni tas-Salib Imqaddes. Fil-bidu tat-twaqqif tal-fratellanza, il-festa tas-Salib Imqaddes kienet tigi cċelebrata b'mod solenni kemm fit-3 ta' Mejju, festa tas-Sejbien tas-Salib, kif ukoll fl-14 ta' Settembru, festa tal-Ēżaltazzjoni tas-Salib.

Hekk kif fl-1709 il-Fratellanza akkwistat l-approvazzjoni tar-regolamenti tagħha, hija waqqfet b'obbligu li fit-3 ta' Mejju twettaq il-festa tas-Sejbien tas-Salib. Dil-festa kienet issir b'solennità u devozzjoni kbira. Kemm il-Vespri kif ukoll il-Quddiesa Solenni kienu jsiru b'orchestra piena u b'żewġ panigierki, wieħed bil-Malti u l-ieħor bit-Taljan. Fl-ewwel snin il-purċissljoni kienet issir biss bil-Veru *Lignum*, ir-relikwija tas-Salib ta' Kristu li kienet tinżamm minn saċerdot taħt baldakkin miżimum minn sitt konsulturi tal-fratellanza.

Billi fil-Belt ma kienet issir ebda purċissljoni oħra tas-Salib Imqaddes, f'din il-purċissljoni kienu jieħdu sehem patrijiet minn diversi komunitajiet oħra fosthom id-Dumnikani, l-Agostinjani, il-Karmelitani u l-Franġiskani Konventwali. Ma' dawn kienu jieħdu sehem ukoll bosta fratellanzi minn knejjjes differenti tal-Belt fosthom il-Fratellanza ta' San Ġużepp u ta' Sant'Anglu tal-

knisja tal-Karmnu, dik tas-Sagreement tal-knisja tal-Porto Salvo, dik ta' San Mikiel Arkangleru tal-Kolleggjata ta' San Pawl kif ukoll il-fratellanza tal-Kurċifiss tal-Belt Senglea.

Fil-purċijsjoni tas-Salib Imqaddes kif ukoll tal-Ġimgha l-Kbira kienet tieħu sehem ukoll il-Fratellanza delle Galere li kienu baħħara tax-xwieni. Għalhekk f'waħda mill-konsulti Ġenerali li saret fl-1 t'April 1740, kien ġie deċiż li fit-tieni ġimgha wara l-Ottava tal-Ġhid isir uffizzju tal-mejtin b'suffraġju tal-imseħbin tal-Fratellanza delle Galere talli kienu jieħdu sehem fil-purċijsjonijiet tal-Ġimgha l-Kbira u tas-Salib Imqaddes. It-triq tal-purċijsjoni kienet twila wisq, tant li fis-sena 1732 xi patrijiet kienu lmentaw biex issir iqasar. Iżda xi snin wara kienet reġgħet tbiddlet u baqgħet tintuża din ir-rotta sal-lum, kemm fil-purċijsjoni tal-Ġimgha il-Kbira kif ukoll fil-purċijsjoni tas-Salib, jiġifieri, Triq San Ursola, Triq San Duminku, Triq il-Merkanti, Triq Melita, Triq San Pawl u lura għall-knisja.

Għall-Festa tas-Salib Imqaddes, il-Knisja ta' Giežu kienet tkun imżejna b'bosta armar rikk u ħafna fjuri, tant li wħud kienu jsejhulha l-festa tal-fjuri. Fost l-armar artistiku u rikk ta' min isemmi l-ventartal tal-fidda a Martello kif ukoll ġirandola li taqbel għal miegħu li tintuża ghall-“Veru Lignum”. L-Ewwel vara tas-Salib li kellha l-fratellanza kienet xogħol mill-isbaħ fl-injam u kienet turi li San Makarju u Sant'Elena għarkupptejha quddiem Salib kbir. Dil-vara hija xogħol Pietru Pawl Azzopardi u llum tinsab fil-Knisja ta' San Frangisk fir-Rabat Ghawdex. It-tieni vara u li għadha tintuża sal-lum hija xogħol mill-iktar fin ta' Lecce. Dil-vara tirrappreżenta lil San Makarju flimkien ma' Sant'Elena u Konstantinu Jadura s-Salib, u kienet għotja tal-Kav. Vincenzo Bugeja li kien fratell u benefattur kbir.

Għal bosta snin, il-fratellanza kienet tiċċelebra l-festa b'armar mat-toroq, dwal u banda. Fost l-ewlenin programmi nsibu dak mill-banda tal-Birgu fl-1886 meta kienet għadha msemmija Unione. Maż-żmien il-festa ngħatat bixra ferm iktar devota u llum qed tīgi ċċelebrata bi tridu solenni u transulazzjoni kif ukoll Purċijsjoni bil-vara tas-Salib u l-Veru Lignum, fit-tieni Hadd ta' Settembru.

Referenzi

- Aquilina, P. G. O.F.M. (1986). *Il-Ġimħa l-Kbira tal-Belt*. Edizzjoni TAU.
 Bonnici, B. (1999). *Dell is-Salib fil-Gzejjer Maltin*. SKS.
www.freewebs.com/gimghalkbiravalletta/www.goodfridaymalta.com/

